

UCHWAŁA NR LX/351/2023
RADY POWIATU W OSTROWI MAZOWIECKIEJ

z dnia 27 kwietnia 2023 r.

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Działania na rzecz Osób Niepełnosprawnych
na lata 2023 - 2029**

Na podstawie art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 100; zm.: Dz. U. z 2023r. poz. 173, poz. 240), uchwala się co następuje:

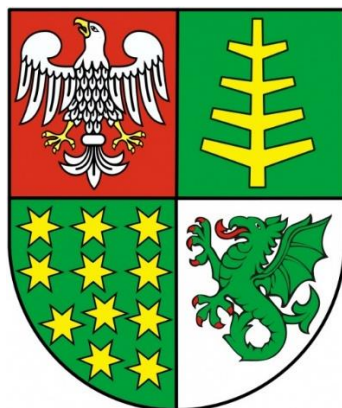
§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Działania na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 - 2029 dla Powiatu Ostrowskiego, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Powiatu

Dorota Subda

Powiatowy Program Działania na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 - 2029

powstały w Powiecie Ostrowskim na podstawie art. 35a ust 1. pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Spis treści

I.	Informacje ogólne o Powiecie Ostrowskim	str. 3
II.	Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem rehabilitacji społecznej i zawodowej	str. 3
III.	Diagnoza sytuacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim	str. 5
	1. Niepełnosprawność w Powiecie Ostrowskim	str. 5
	2. Orzecznictwo pozarentowe – Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności	str. 6
	3. Wsparcie instytucjonalne dla osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Ostrowskiego	str. 8
	4. Zakres wsparcia finansowego oraz pozafinansowego udzielonego osobom niepełnosprawnym w latach 2016-2021	str. 9
	1) Dofinansowania wypłacone osobom niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji społecznej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	str. 9
	2) Poradnia Rodzinna Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	str. 10
	3) Inwestycje i programy realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych	str. 10
	a. Program Aktywny Samorząd	str. 10
	b. Program wyrównywania różnic między regionami	str. 13
	c. Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi	str. 13
	d. Inwestycje realizowane w Zespole Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie	str. 13
	4) Warsztat Terapii Zajęciowej w Starym Lubiejewie	str. 14
	5) Osoby niepełnosprawne pozostające bez zatrudnienia na rynku pracy na terenie Powiatu Ostrowskiego	str. 15
	6) Edukacja i poradnictwo na rzecz osób niepełnosprawnych	str. 20
	a. Zespół Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie	str. 20
	b. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zuzeli	str. 20
	c. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna oraz Poradnia Rodzinna	str. 21
	7) Pomoc udzielana przez gminne ośrodki pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych	str. 22
	5. Infrastruktura Powiatu Ostrowskiego, zaplecze lokalowo – techniczne jednostek powiatu	str. 22
IV.	Cele strategiczne i działania szczegółowe programu oraz ich realizacja	str. 26
	1. Rehabilitacja zawodowa - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu	str. 26
	2. Rehabilitacja społeczna oraz przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych	str. 27
	3. Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych	str. 28
	4. Współpraca oraz wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych	str. 29
V.	Harmonogram realizacji programu	str. 29
VI.	Źródła finansowania i jednostki odpowiedzialne	str. 30
VII.	Podsumowanie	str. 31

I. Informacje ogólne o Powiecie Ostrowskim

Powiat Ostrowski położony jest w północno - wschodniej części województwa mazowieckiego, na terenie Międzyrzecza Łomżyńskiego, między dolinami Narwi i Bugu. Od północy sąsiaduje z powiatem ostrołęckim, łomżyńskim i zambrowskim; od wschodu z powiatem wysokomazowieckim; od południa z powiatem sokołowskim i węgrowskim; od zachodu zaś z powiatem wyszkowskim. Siedzibą Powiatu jest miasto Ostrów Mazowiecka. Miasto to jest położone przy drodze krajowej nr 8 z Warszawy do Białegostoku, a dalej biegnącej w kierunku przejść granicznych z Litwą i Białorusią. Przez Ostrów wiedzie także szlak na Wielkie Jeziora Mazurskie. Powiat Ostrowski znajduje się na terenie tzw. Zielonych Płuc Polski oraz Nadbużańskiej Strefy Ekologicznej. Charakteryzuje się łagodnym klimatem oraz wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, które zawdzięcza przepływającej na tym terenie rzece Bug. Zarówno rzeka jak i wiele zbiorników wodnych występujących w jej dolinie, zachowały się w stanie zbliżonym do naturalnego. Są to tereny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, który powstał dla ochrony unikatowych walorów przyrodniczych doliny Bugu oraz ich popularyzacji. W skład Powiatu wchodzi: gmina miejska - Ostrów Mazowiecka; gmina miejsko-wiejska - Brok; oraz gminy wiejskie - Andrzejewo, Boguty-Pianki, Małkinia Górna, Nur, Ostrów Mazowiecka, Stary Lubotyń, Szulborze Wielkie, Wąsewo, Zaręby Kościelne, a także miasta - Ostrów Mazowiecka i Brok. Tak więc, Powiat Ostrowski to przede wszystkim gminy wiejskie, utrzymujące się głównie z rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego. Przemysł i produkcja rozwijają się głównie w mieście Ostrowi Mazowieckiej. Największe, funkcjonujące w Powiecie zakłady to: Fabryki Mebli Forte S.A., Alpla Sp. z o.o., Krüger Polska Sp. z o.o., Natur Produkt Pharma Sp. z o.o., Canexpol Sp. z o.o., Rolstal Pawłowski Sp. z o.o., Kefal Kempisty S.J., PPHU Emma, Miwex s.c. ZPS Mizgajska E, Wachowski M., Schneider Polska Technika Samochodowa i Kontenerowa Sp. z o.o., Zurad Sp. z o.o., Ostrowia Sp. z o.o., Ryszard Długołęcki Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowo – Transportowe DŁUGPOL, Oscar Sp. z o.o., ROCKWOOL Polska Sp. z o.o., LIFTPROJEKT Inżynieria Dźwigowa Paweł Rafalik, Interchemall Zespół Młynów Jelonki Sp. z o.o., Skłodowski Sp. z o.o., Ajinomoto Sp. z o.o., Vestom Sp. z o.o., B. D. Art Sp. z o.o. a także wiele firm transportowych o charakterze międzynarodowym i krajowym oraz tysiące małych i rodzinnych podmiotów gospodarczych. Od ponad stu lat (dokładnie od 1898 roku) nieprzerwanie funkcjonuje w Ostrowi Mazowieckiej Bank Spółdzielczy z wyłącznie polskim kapitałem. Posiada swoje placówki w Warszawie, Ostrołęce, Wyszku, Małkini, Broku, Zaręczach Kościelnych, Andrzejewie, Szulborzu, Lubotynie, Brańszczyku, Somiance, Jasienicy.

II. Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem rehabilitacji społecznej i zawodowej

Rehabilitacja jest procesem medyczno - społecznym, który dąży do zapewnienia osobom niepełnosprawnym godziwego życia w poczuciu użyteczności społecznej i bezpieczeństwa społecznego oraz zawodowego. Zgodnie z definicją, rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Pośród wymienionych form rehabilitacji wyróżnić można rehabilitację społeczną i zawodową, które realizowane są na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (zwaną dalej „ustawą o rehabilitacji”) oraz aktów wykonawczych do tej ustawy.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenia w życiu społecznym, a realizowana jest przede wszystkim przez wyrabianie zaradności osobistej,

podbudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidację barier ograniczających osobę niepełnosprawną, a także kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z dostępnych usług i instrumentów rynku pracy, m.in. poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego oraz pośrednictwa pracy. Aby wspomniane cele zostały osiągnięte konieczne są działania: m.in. prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia, przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia czy też dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie.

Do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji społecznej i zawodowej zalicza się uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych, w warsztatach terapii zajęciowej oraz w zajęciach klubowych.

Rehabilitacja społeczna, zgodnie z podziałem wprowadzonym przez ustawę o rehabilitacji, w Powiecie Ostrowskim realizowana jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, rehabilitacja zawodowa zaś przez Powiatowy Urząd Pacy. Zadaniem tych jednostek jest wykonywanie zadań na rzecz osób niepełnosprawnych nałożonych ustawą, tj. w szczególności:

- 1) opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych, a także współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji tych programów,
- 2) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,
- 3) dofinansowanie:
 - a. uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - b. sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - c. zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
 - d. likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - e. rehabilitacji dzieci i młodzieży,
 - f. usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika,
 - g. kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- 4) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, szkolenia oraz przekwalifikowanie,
- 5) finansowanie z PFRON wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w odniesieniu do osób zarejestrowanych jako bezrobotne albo poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu,
- 6) przyznawanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej na jednego członka założyciela spółdzielni,
- 7) współpraca z przedsiębiorstwami społecznymi lub spółdzielnią socjalną w zakresie utworzenia stanowiska pracy oraz pozyskiwania środków na finansowanie kosztów pracy dla osoby niepełnosprawnej zarejestrowanej w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostającą w zatrudnieniu,
- 8) współpraca z pracodawcami w zakresie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy, którzy zatrudnią osobę niepełnosprawną zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostającą w zatrudnieniu,

- 9) zlecanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej fundacjom oraz organizacjom pozarządowym,
- 10) kierowanie osób niepełnosprawnych wymagających specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej do specjalnego ośrodka szkoleniowo - rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej,
- 11) współpraca z organami rentowymi oraz właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych,
- 12) doradztwo organizacyjno - prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne,
- 13) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób.

Poza rehabilitacją społeczną i zawodową Powiat Ostrowski realizuje także inne formy rehabilitacji na rzecz osób niepełnosprawnych. Działania te podejmowane są na podstawie przepisów szczególnych regulujących dany obszar działalności jednostki.

Rehabilitacja lecznicza, czyli działania zmierzające do przywrócenia pełnej lub możliwej do osiągnięcia sprawności fizycznej i psychicznej, zdolności do pracy i zarobkowania oraz zdolności do brania czynnego udziału w życiu społecznym, realizowana jest przede wszystkim przez Szpital Powiatowy w Ostrowi Mazowieckiej oraz funkcjonującą w jego strukturze poradnię rehabilitacyjną oraz oddział rehabilitacji.

Rehabilitacja psychologiczna polega na udzieleniu osobie niepełnosprawnej pomocy w pokonywaniu oporów psychicznych związanych z niepełnosprawnością oraz w przystosowaniu się do otoczenia. Warunkiem niezbędnym do efektywnego przebiegu kompleksowej rehabilitacji psychologicznej są: akceptacja, motywacja, aktywna postawa, realna ocena swoich możliwości, adaptacja do życia, wypracowanie nowego planu życiowego, psychoterapia. Rehabilitacja psychologiczna realizowana jest w gabinetach (poradniach) psychologicznych funkcjonujących przy różnych instytucjach (w tym edukacyjnych), m.in. także w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie Poradni Rodzinnej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, a także Szpitalu Powiatowym w Ostrowi Mazowieckiej oraz terapeutów współpracujących z osobami niepełnosprawnymi.

Rehabilitacja i edukacja osób z niepełnosprawnością intelektualną (oligofrenopedagogika) jest działem pedagogiki specjalnej zajmującym się kształceniem osób z niepełnosprawnością intelektualną. Stanowi naukę o działaniach, których celem jest przywrócenie jak największej sprawności i jak najbardziej wszechstronnego rozwoju ucznia niepełnosprawnego intelektualnie. Do tych działań zalicza się rewalidację. Na terenie naszego powiatu te formy rehabilitacji osób niepełnosprawnych realizowane są przede wszystkim przez Zespół Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zuzeli. Ponadto, w pewnym sensie rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną (dorosłych) realizowana jest także w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Starym Lubiejewie.

III. Diagnoza sytuacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim

1. Niepełnosprawność w Powiecie Ostrowskim

Niepełnosprawność jest pojęciem trudnym do zdefiniowania. Istnieje wiele definicji niepełnosprawności opracowanych przez różne instytucje, różniących się od siebie podejściem i ujęciem problemu. Na gruncie ustawy o rehabilitacji, na podstawie której nastąpiło opracowanie niniejszego dokumentu, niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z

powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy.

Powiat dysponuje jedynie częściowymi danymi zebranymi przez jego jednostki organizacyjne dla ich własnych potrzeb, np.. danymi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie o liczbie przyznanych dofinansowań, Powiatowego Urzędu Pracy o osobach niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne i poszukujące pracy czy danymi Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (PZON) o liczbie i rodzaju wydanych orzeczeń. Dane te przedstawione zostaną poniżej, w miejscu omawiania danej tematyki, stwierdzić jednak należy, iż nie dają one pełnego obrazu niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim. Wiele osób niepełnosprawnych (w szczególności niepełnosprawnych biologicznie), zwłaszcza z obszarów wiejskich, znajduje się w tak zwanej szarej strefie, a więc dotychczas nie zgłosiły się do żadnej instytucji, wspierającej osoby niepełnosprawne i nie zostały odnotowane jako niepełnosprawne. Pamiętać także należy, iż orzeczenia (równoważne pod względem możliwości korzystania z przywilejów przewidzianych przez ustawę o rehabilitacji z tymi wydanymi przez PZON) wydaje także Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz (według dawnego stanu prawnego) wydawał KRUS.

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. (GUS) w województwie mazowieckim 9,8% ludności stanowiły osoby niepełnosprawne. Był to najniższy wskaźnik w kraju, średnia dla Polski wynosiła 12,2%. Najwyższy wskaźnik odnotowano w województwie lubuskim i wynosił 16,7%. Na podstawie danych GUS opracowano, że w Powiecie Ostrowskim na 1.000 mieszkańców na obszarach miejskich było 109 osób niepełnosprawnych, na obszarach wiejskich było natomiast 73 osoby niepełnosprawne. Dla porównania można wskazać, że powiat mławski osiągnął wskaźnik 155 osób dla obszarów miejskich i 101 dla obszarów wiejskich i był to najwyższy wskaźnik w województwie mazowieckim. Najniższy wskaźnik w województwie odnotowano w powiecie białobrzeskim – dla obszaru miejskiego 59 i wiejskiego 69 osób na 1.000 mieszkańców.

2. Orzecznictwo pozarentowe – Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności

W celu skorzystania z przywilejów przewidzianych przez ustawę o rehabilitacji, a także innych przywilejów przewidzianych w przepisach szczególnych, osoba niepełnosprawna musi legitymować się dokumentem prawnie potwierdzającym jej niepełnosprawność, tzw. orzeczeniem. Istnieją dwa rodzaje orzecznictwa: rentowe (uprawniające do skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego) oraz pozarentowe, uregulowane w ustawie o rehabilitacji (uprawniające do skorzystania z innych świadczeń). W celu wykonania zadania nałożonego przez ustawę (jako zadanie z zakresu administracji rządowej), tj. orzekania o niepełnosprawności, w powiecie - starosta powołuje powiatowy zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności (PZON). W Powiecie Ostrowskim PZON funkcjonuje przy ul. Widnichowskiej 20 w Ostrowi Mazowieckiej.

PZON, na wniosek osoby, ustala czy posiada ona naruszenie sprawności organizmu kwalifikujące do przyznania jednego z trzech stopni niepełnosprawności.

Znaczny stopień niepełnosprawności PZON przyznaje osobie z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Niezdolność do samodzielnej egzystencji to naruszenie sprawności organizmu, które uniemożliwia danej osobie samodzielne zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych bez pomocy innych osób (samoobsługa, poruszanie się, komunikacja).

Umiarkowany stopień PZON przyznaje osobie z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Lekki stopień zaś przyznaje się osobie o naruszonej sprawności organizmu, która powoduje w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Nieco inaczej przedstawia się orzecznictwo dotyczące dzieci, które do 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych (bez określania stopnia niepełnosprawności), jeśli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną, której przewidywany czas trwania będzie dłuższy niż 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu oraz gdy istnieje konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Osoby legitymujące się ważnym orzeczeniem o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności mają prawo do korzystania z szeregu ulg i uprawnień wynikających z przepisów szczególnych takich jak uzyskanie karty parkingowej oraz legitymacji osoby niepełnosprawnej.

Posiadanie przez konkretną osobę ważnego orzeczenia wydanego przez PZON (przy braku orzeczenia równoważnego) jest częstokroć podstawowym warunkiem skorzystania z przywilejów przewidzianych przez ustawę o rehabilitacji, np. dofinansowań przyznawanych osobom niepełnosprawnym przez powiatowe centrum pomocy rodzinie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, likwidacji barier czy uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym oraz skorzystania z programów celowych PFRON, jak również skorzystania z usług powiatowego urzędu pracy lub innych jednostek wspierających osoby niepełnosprawne zarezerwowanych tylko dla osób niepełnosprawnych.

Poniżej przedstawiono zestawienie danych dotyczących orzeczeń wydanych przez PZON w okresie 2016-2021 (źródło PZON)

Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2016 - 2021

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
dzieci w wieku 0-3 lat	49	50	46	50	47	33
dzieci w wieku 4-7 lat	77	54	47	52	41	33
dzieci w wieku 8-16	125	112	105	92	97	69
Razem	251	216	198	194	185	135

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w latach 2016-2021

rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
znaczny stopień niepełnosprawności	276	199	212	239	196	176
umiarkowany stopień niepełnosprawności	370	411	374	367	360	399
lekki stopień niepełnosprawności	303	253	237	294	195	275
Razem	949	863	823	900	751	850

Z danych wynika, że w latach 2016-2018 nastąpił spadek liczby wydanych orzeczeń wśród dorosłych, zaś w latach 2019-2021 ich liczba osiągała zmienny poziom. Najwięcej orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydano w roku 2016 (949), natomiast najmniej w 2020 r. (751). W zakresie orzeczeń wydanych osobom dorosłym w badanym okresie najwięcej orzeczeń było w grupie wiekowej 60 lat i więcej, a najmniej w przedziale wiekowym 26-40 lat. W kwestii wykształcenia najwięcej

orzeczeń wydano osobom posiadającym wykształcenie podstawowe, najmniej osobom posiadającym wykształcenie mniej niż podstawowe oraz wyższe. W latach 2016-2021 u osób po 16 roku życia większą liczbę orzeczeń uzyskali mężczyźni oraz osoby posiadające zatrudnienie. Także wśród osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności najwięcej orzeczeń wydano z symbolem 05-R czyli upośledzeniem narządu ruchu. Wysoki poziom osiągnęły również schorzenia neurologiczne (10-N) oraz choroby układu oddechowego i krążenia (07-S).

Biorąc pod uwagę dzieci do 16 roku życia posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w badanym okresie obserwuje się spadek ich ilości. W roku 2016 w/w orzeczenia osiągnęły poziom najwyższy czyli 251 orzeczeń, natomiast w roku 2021 wydano najmniejszą liczbę tj. 135 orzeczeń. Dodać należy, że największą ich ilość wydano w grupie wiekowej 8-16 lat a najmniejszą w przedziale wiekowym 0-3 lat. Z danych wynika, że najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności dotyczyło płci męskiej. W kwestii schorzeń u dzieci do 16 roku życia najwięcej orzeczeń uzyskano z symbolem 07-S tj. z chorobami układu oddechowego i krążenia. Drugim najczęściej orzekanym schorzeniem były całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C).

Powiatowy Zespół do spraw Orzekanie o Niepełnosprawności poza orzeczeniami wydaje także karty parkingowe oraz legitymacje osoby niepełnosprawnej. Dokumenty te uprawniają osobę niepełnosprawną do skorzystania z ulg i uprawnień wynikających z innych przepisów niż ustawa o rehabilitacji, np. możliwość niestosowania się do niektórych znaków ruchu drogowego, czy też możliwość skorzystania z ulgowych biletów wstępu na basen czy parków krajobrazowych. Także wskazania, które zawierają same orzeczenia o niepełnosprawności przekładają się na uprawnienia (w tym także finansowe), osoby niepełnosprawnej czy jej opiekuna.

3. Wsparcie instytucjonalne dla osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Ostrowskiego

W celu poprawy sytuacji życiowej osób niepełnosprawnych powoływane są instytucje, których celem jest rehabilitacja, wspieranie aktywności i pomoc materialna osobom niepełnosprawnym, jak też podejmowane są działania pozainstytucjonalne, w głównej mierze realizowane w obrębie grup samopomocowych. Obecnie coraz więcej uwagi poświęca się pomocy osobom niepełnosprawnym w powrocie do normalnego życia. Istnieje również wiele organizacji rządowych i pozarządowych, których celem jest pomoc niepełnosprawnym w przystosowaniu się do życia w zmienionej sytuacji oraz wykorzystanie w możliwie największym stopniu ich potencjału zawodowego. Poprzez szeroko rozumiane wsparcie społeczne osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny otrzymują pomoc w mobilizowaniu wszystkich sił dla radzenia sobie w ich trudnej sytuacji życiowej.

Działania instytucjonalne podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych mają charakter długofalowy i wielopłaszczyznowy, polegają na redukcji barier fizycznych, ale nade wszystko powinny prowadzić do likwidacji barier społecznych, na które napotykają niepełnosprawni. Wśród instytucji o zasięgu ogólnopolskim działających na rzecz osób niepełnosprawnych znajdują się m.in. PFRON, Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, organy pomocy społecznej.

Instytucje świadczące opiekę nad osobami niepełnosprawnymi na terenie naszego powiatu to:

1. Powiatowy Urząd Pracy (rehabilitacja zawodowa),
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (rehabilitacja społeczna),
3. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności,
4. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej;
5. Szpital Powiatowy im. Marii Skłodowskiej-Curie w Ostrowi Mazowieckiej,
6. POZ – lekarz, pielęgniarka środowiskowo-rodzinna,
7. Ośrodki pomocy społecznej,
8. Środowiskowy Dom Samopomocy w Ostrowi Mazowieckiej,
9. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Zarębach Kościelnych,
10. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Zuzeli,

11. Zespół Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie,
12. Warsztaty Terapii Zajęciowej Kreatywni w Starym Lubiejewie,

Systematyczny wzrost liczby rodzin z osobami niepełnosprawnymi sprawia, że problemy tych rodzin będą miały coraz większe znaczenie społeczne. Dlatego też tworzy się coraz więcej form pomocy tym osobom oraz ich rodzinom. Harmonijna organizacja wsparcia dla chorego i jego rodziny może stanowić gwarancję wysokiej jakości opieki oraz zwiększenia szansy na powrót do życia w społeczeństwie.

4. Zakres wsparcia finansowego oraz pozafinansowego udzielonego osobom niepełnosprawnym w latach 2016-2021

1) Dofinansowania wypłacone osobom niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji społecznej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny

ROK	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba złożonych wniosków	358	322	330	403	362	369
Liczba wniosków niewypłaconych	72	51	25	49	22	38
Wypłacone dofinansowanie	268.984,13	319.927,44	353.988,54	338.431,00	383.092,00	415.636,82

Turnusy rehabilitacyjne

ROK	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób ubiegających się wraz z opiekunem	210	100	93	112	105	71
Kwota wnioskowana	212.798,00	108.683,00	105.398,00	136.065,00	131.820,00	77.083,00
Wypłacone dofinansowanie						
- liczba osób	24	0	0	27 (plus 16 opiekunów)	33 (plus 16 opiekunów)	34 (plus 23 opiekunów)
- kwota	24.080,00	0,00	0,00	49.955,00	62.927,00	69.649,00

Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu

ROK	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Złożone wnioski ogółem						
- liczba osób	36	29	21	27	33	44
- kwota ogólna	416.115,54	316.338,33	217.348,26	271.863,00	386.355,00	440.651,00
Wypłacone dofinansowanie na bariery architektoniczne						
- liczba osób	2	0	3	0	7	6
- kwota	27.397,50	0,00	24.277,36		68.282,00	50.992,99

Wyplacone dofinansowanie na bariery w komunikowaniu się - liczba osób - kwota	4 8.302,50	0 0,00	2 4.631,00	0	5 11.517,00	9 19.744,44
Wyplacone dofinansowanie na bariery techniczne - liczba osób - kwota	11 53.220,00	7 19.671,80	11 35.471,70	11 100.835,32	13 81.680,00	16 106.734,20

2) Poradnia Rodzinna Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Inną formę pomocy (nie finansową), jednak równie ważną, świadczy Poradnia Rodzinna funkcjonująca przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, która obejmuje opieką m.in. osoby niepełnosprawne i ich rodziny.

W ramach wspierania osób niepełnosprawnych do zadań Poradni Rodzinnej należy:

- udzielanie pomocy w formie doradztwa, udzielanie informacji rodzicom, opiekunom wychowującym dzieci niepełnosprawne oraz osobom niepełnosprawnym,
- przekazywanie rodzicom określonej wiedzy na temat rozwoju niepełnosprawnego dziecka i jego terapii (stymulacja rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego, usprawnianie rozwoju mowy – w zależności od zaburzeń rozwojowych dziecka),
- udostępnianie literatury fachowej, artykułów zawierających informacje i wskazówki pomocne przy wychowywaniu dziecka niepełnosprawnego, kierowanie do odpowiednich placówek w celu uzyskania diagnozy dziecka, - umożliwienie rodzicom kontaktowania się z innymi rodzinami mającymi zbliżone problemy,
- wspomaganie rozwoju dzieci niepełnosprawnych poprzez wsparcie pedagogiczne, psychologiczne, logopedyczne bądź udostępnienie możliwości korzystania z terapii integracji sensorycznej co przyczynia się do wczesnej stymulacji rozwoju dziecka,
- udzielanie poradnictwa prawnego, informowanie o przysługujących uprawnieniach i usługach na rzecz osób niepełnosprawnych,

Na przestrzeni lat 2016 – 2021 z terapii pedagogicznej korzystały dzieci z następującymi zaburzeniami rozwojowymi: mózgowie porażenie dziecięce (MPDz), autyzm, zespół Aspergera, zespół Downa, całościowe zaburzenia rozwojowe, upośledzenie umysłowe w różnym stopniu, FAS, niepełnosprawność sprzężona.

3) Inwestycje i programy realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych

Kolejna z form pomocy realizowana przez Powiat Ostrowski na rzecz osób niepełnosprawnych to przystępowanie i realizowanie różnych programów oraz inwestycji, którymi bezpośrednimi lub ostatecznymi beneficjentami są osoby z niepełnosprawnością. Poniżej wyszczególniono realizowane na przestrzeni lat zadania.

a. Program Aktywny Samorząd

W 2012 roku Powiat Ostrowski przystąpił do realizacji finansowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pilotażowego programu Aktywny Samorząd. Jest to program celowy realizowany w Powiecie Ostrowskim na podstawie umowy zawartej z PFRON. Faktycznym Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Na podstawie umowy, Fundusz, poza algorytmem, przekazuje corocznie środki finansowe dla powiatu na realizację zadań

określonych w programie i jego dokumentach szczegółowych. Program w latach 2013 i 2019 ulegał przekształceniu. Obecnie w ramach programu osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o następujące formy wsparcia:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu,

Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu,

Zadanie 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego,

Zadanie 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu,

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych,

Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,

Zadanie 3 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku,

Zadanie 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy,

Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności,

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym,

Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności,

Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości, adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności,

Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne (co najmniej na III poziomie jakości), adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności,

Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu

powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania,

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką), adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, którzy są przedstawicielem ustawowym lub opiekunem prawnym dziecka,

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w szkole wyższej lub szkole policealnej lub kolegium, a także do osób mających przewód doktorski otwarty poza studiami doktoranckimi.

Poniżej przedstawiono wydatkowanie środków finansowych PFRON w ramach programu Aktywny Samorząd przez Powiat Ostrowski w latach 2016 -2021.

Moduł I	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
A 1	9 420,00 zł	2	23 357,00 zł	5	12 070,00 zł	2	31 985,00 zł	4	10 000,00 zł	1	14 887,50 zł	2
A 2									5 152,50 zł	3		
A 3												
A 4												
B 1	47 269,00 zł	12	30 513,00 zł	7	38 074,00 zł	8	36 353,00 zł	9	29 616,24 zł	7	23 016,40 zł	3
B 2			1 999,98 zł	1								
B 3												
B 4							11 147,00 zł	5	3 483,00 zł	1	3 912,30 zł	2
B 5									1 500,00 zł	1		
C 1							9 785,00 zł	1	51 591,00 zł	4	45 000,00 zł	3
C 2	9 975,00 zł	5	21 022,00 zł	11	28 967,00 zł	10	28 256,00 zł	9	14 360,00 zł	5	9 400,00 zł	3
C 3			46 151,04 zł	2			13 556,29 zł	1	20 168,83 zł	1		
C 4												
C 5							45 000,00 zł	9	29 250,00 zł	4	41 550,00 zł	6
D	3 338,00 zł	2	5 242,00 zł	5	3 318,00 zł	4	2 444,00 zł	4	1 516,40 zł	2	4 130,57 zł	3
Moduł II	156 749,00 zł	80	132 400,00 zł	61	122 448,00 zł	47	96 341,00 zł	39	90 079,92 zł	29	71 615,50 zł	23
Razem	226 751,00 zł	101	260 685,02 zł	92	204 877,00 zł	71	274 867,29 zł	81	166 637,97 zł	58	213 512,27 zł	45

b. Program wyrównywania różnic między regionami

W Powiecie Ostrowskim realizowany jest także Program wyrównywania różnic między regionami. Jest to program finansowany w głównej mierze ze środków PFRON. Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie. Program realizowany jest w obszarach, które skupiają się na różnych formach pomocy.

Powiat Ostrowski pierwszy raz przystąpił do Programu już w 2013 roku. Wówczas dwie gminy otrzymały dofinansowanie do zakupu autobusów do przewozu osób niepełnosprawnych. Ostatecznie umowy zakończyły się po 5 latach ich realizacji.

Kolejny projekt w ramach Programu realizowany był w roku 2017. Powiat otrzymał wówczas dofinansowanie w ramach obszaru F, tj. do tworzenia warsztatów terapii zajęciowej. Otrzymane z PFRON środki w ramach programu wykorzystano na zakup potrzebnego wyposażenia dla tworzonego Warsztatu w Starym Lubiejewie. Kwota dofinansowania wynosiła 88.692,00 zł, Środki zostały w całości wykorzystane na potrzeby poszczególnych pracowni, a także zaplecze Warsztatu.

Kolejny wniosek o dofinansowanie Powiat Ostrowski złożył do PFRON w roku 2019. Pozyskano wówczas środki na zakup mikrobusu 9-miejscowego do przewozu osób niepełnosprawnych. Środki zostały przekazane dla Fundacji, która na terenie Powiatu Ostrowskiego prowadzi Dom Pomocy Społecznej. Kwota dofinansowania wynosiła 80.000,00 zł.

Także w roku 2020 Powiat Ostrowski wnioskował o dofinansowanie z PFRON do realizacji projektów na rzecz osób niepełnosprawnych, tj. zakupu i montażu windy zewnętrznej dla Powiatowego Zarządu Dróg oraz zakupu autobusu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych dla Zespołu Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie, a także wyposażenia 2 stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych. Łączna ostateczna kwota dofinansowania do realizacji projektów wyniosła 382.090,41 zł.

c. Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi

Z powodu trwającej od marca 2020 r. epidemii COVID-19 w Powiecie Ostrowskim realizowany był Moduł III programu pod nazwą Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi. Program w całości finansowany był przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W ramach programu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej rozpatrzyło 234 wnioski o dofinansowanie do zapewnienia opieki dla osoby niepełnosprawnej w warunkach domowych. Łączna kwota wypłaconych dofinansowań wyniosła 261.000,00 zł. Pozytywnie rozpatrzono 219 wniosków. Realizacja programu zakończyła się w styczniu 2021 r.

d. Inwestycje realizowane w Zespole Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie

Zespół Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie realizując zadania na rzecz swoich uczniów stara się aktywnie uczestniczyć w pozyskiwaniu nowoczesnego sprzętu wspomagającego naukę. W ostatnich latach zakupiono:

- tablety wraz z oprogramowaniem Mówik do komunikacji wspomagającej i alternatywnej – 7 szt.
- monitory 55", tzw. aktywne tablice – 3 szt.
- urządzenia w ramach programu Laboratoria Przyszłości: drukarkę 3D, laptopa z oprogramowaniem dedykowanym do drukarki 3D, hafciarkę cyfrową z akcesoriami, lego WeDo (2 szt.), maszyny do szycia (3 szt.), wyrzynarkę stołową, wypalarkę do drewna.

Szkoła w Starym Lubiejewie uczestniczyła także w programie Lekcja Enter, w którym 20 nauczycieli wzięło udział w projektach grantowych Cyfrowe Mazowieckie. Ponadto w Szkole realizowany jest

program Wieloaspektowa i kompleksowa pomoc niepełnosprawnemu dziecku w okresie od roku życia do rozpoczęcia nauki w szkole oraz jego rodzinie.

Na potrzeby szkoły i transportu niepełnosprawnych uczniów Powiat Ostrowski zakupił autobus 22+1+1 osobowy przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych (w tym na wózkach inwalidzkich). Pojazd zakupiono w ramach wspomnianego wyżej Programu wyrównywania różnic między regionami III. Ponadto Szkoła realizuje inwestycję dotyczącą przebudowy sali gimnastycznej wraz z budową windy. Projekt także jest dofinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

4) Warsztat Terapii Zajęciowej w Starym Lubiejewie

Utworzenie placówki pobytu dziennego dla dorosłych osób niepełnosprawnych było kolejną formą pomocy realizowaną przez Powiat Ostrowski. Warsztat Terapii Zajęciowej Kreatywni w Starym Lubiejewie Stowarzyszenia Pomocy Szansa jest jednostką lokalną i nie posiada osobowości prawnej. Działa na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie warsztatów terapii zajęciowej z dnia 25 marca 2004 r. Placówka powstała w grudniu 2016 roku. W Warsztacie Terapii Zajęciowej Kreatywni zajęcia organizowane są dla 40 niepełnosprawnych uczestników. Wszyscy uczestnicy są mieszkańcami Powiatu Ostrowskiego. Uczestnicy pochodzą z gmin: Ostrów Mazowiecka, Boguty-Pianki, Wąsewo, Szulborze Wielkie, Zaręby Kościelne, Nur, Andrzejewo, Małkinia Górna, Stary Lubotyń. Wszyscy uczestnicy mają zapewniony codzienny transport do placówki oraz powrotny do miejsca zamieszkania.

Uczestnikami warsztatów są osoby niepełnosprawne w większości z upośledzeniem umysłowym i chorobami neurologicznymi. Wszyscy posiadają orzeczenia o niepełnosprawności zawierające stosowne wskazania do uczestnictwa w terapii zajęciowej. Rehabilitacja odbywa się głównie poprzez terapię zajęciową, prowadzoną w 8 pracowniach:

- 1) gospodarstwa domowego,
- 2) artystyczno - plastycznej,
- 3) multimedialno - poligraficznej,
- 4) krawieckiej,
- 5) wikliniarskiej,
- 6) ceramicznej,
- 7) techniczno - kreatywnej,
- 8) ogrodniczo - bukieciarskiej.

Poza rehabilitacją odbywającą się w pracowniach, Warsztat uczestniczy w różnych wydarzeniach integracyjnych jak również samodzielnie je organizuje. Organizuje także spotkania z uczestnikami innych placówek. Uczestnicy wyjeżdżają także na jedno lub kilkudniowe wycieczki. Warsztat Terapii Zajęciowej Kreatywni jest ważną instytucją działającą na rzecz osób niepełnosprawnych, mieszkańców Powiatu Ostrowskiego.

Dane liczbowe dotyczące liczby i struktury uczestników

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba uczestników	40	40	40	40	40	40
Liczba kobiet	17	19	18	19	18	18
Liczba mężczyzn	23	21	22	21	22	22

Stopień niepełnosprawności: - umiarkowany	8	10	10	11	11	10
- znaczny	32	30	30	29	29	30

5) Osoby niepełnosprawne pozostające bez zatrudnienia na rynku pracy na terenie Powiatu Ostrowskiego

Praca dla osób niepełnosprawnych stanowi nie tylko źródło dochodów, ale przede wszystkim jest najskuteczniejszym sposobem rehabilitacji społeczno-zawodowej. Jednakże osoby niepełnosprawne napotykają na większe trudności w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia chociażby ze względu na to, że niejednokrotnie mogą pracować tylko na stanowiskach stworzonych specjalnie pod ich potrzeby, wynikające z rodzaju schorzenia i stopnia niepełnosprawności.

Poniżej przedstawiamy analizę sytuacji osób niepełnosprawnych pozostających na rynku pracy na terenie Powiatu Ostrowskiego przygotowaną w oparciu o posiadane przez Powiatowy Urząd Pracy informacje o zarejestrowanych osobach bezrobotnych i poszukujących pracy. Należy przy tym zaznaczyć, że w Urzędzie nie są zarejestrowane wszystkie osoby niepełnosprawne w wieku aktywności zawodowej z terenu Powiatu Ostrowskiego pozostające bez zatrudnienia. Liczba osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej pozostających bez pracy jest więc wyższa niż liczba zarejestrowanych w Urzędzie osób niepełnosprawnych.

Liczbę osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2016 - 2021 (według stanu na koniec każdego roku) przedstawia poniższa tabela.

Niepełnosprawni	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem, w tym:	235	207	218	208	189	182
Bezrobotni	204	176	183	183	165	161
Poszukujący pracy	31	31	35	25	24	21

Źródło: Opracowanie własne PUP na podstawie sprawozdań MRIPS-07.

Jak wynika z powyższej tabeli, według stanu na dzień 31.12.2021 r. zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej było łącznie 182 osoby niepełnosprawne, w tym:

- 161 osób bezrobotnych,
- 21 osób poszukujących pracy.

Natomiast struktura zarejestrowanych w 2021 roku osób niepełnosprawnych przedstawiała się następująco:

Kryterium:	Liczba osób zarejestrowanych na koniec 2021 roku		
	ogółem:	w tym bezrobotni:	w tym poszukujący pracy:
Stopień niepełnosprawności:			
Lekki	85	84	1
Umiarkowany	84	69	15
Znaczny	13	8	5
Rodzaj niepełnosprawności:			
Upośledzenie umysłowe	8	6	2
Choroby psychiczne	29	26	3

Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	10	7	3
Całościowe zaburzenia rozwojowe	2	2	0
Choroby narządu wzroku	8	7	1
Upośledzenia narządu ruchu	39	36	3
Epilepsja	11	8	3
Choroby układu oddechowego i krążenia	21	21	0
Choroby układu pokarmowego	7	7	0
Choroby układu moczowo-płciowego	3	3	0
Choroby neurologiczne	23	20	3
Inne	18	18	0
Nieustalony	3	0	3
Wiek:			
18-24	14	12	2
25-29	17	17	0
30-39	29	23	6
40-44	22	19	3
45-49	20	19	1
50-54	24	21	3
55-59	31	27	4
60 i więcej	25	23	2
Wykształcenie:			
Wyższe	13	12	1
Policealne i średnie zawodowe	41	35	6
Średnie ogólnokształcące	14	11	3
Zasadnicze zawodowe	61	52	9
Gimnazjalne	7	6	1
Podstawowe	46	45	1
Płeć:			
Kobiety	76	69	7
Mężczyźni	106	92	14
Miejsce zamieszkania:			
Miasto	80	66	14
Wieś	102	95	7
Staż pracy:			
Do 1 roku	43	39	9
1-5 lat	38	36	2
5-10 lat	17	15	2
10-20 lat	36	34	2
20-30 lat	12	9	3
30 lat i więcej	4	4	0
Bez stażu pracy	32	24	8

Źródło: Opracowanie własne PUP na podstawie sprawozdania MRIPS-07.

Biorąc pod uwagę powyższe dane statystyczne należy przyjąć, że:

- liczba zarejestrowanych niepełnosprawnych mężczyzn jest wyższa niż liczba zarejestrowanych niepełnosprawnych kobiet,
- więcej osób niepełnosprawnych zamieszkuje na terenach wiejskich niż w mieście,
- najwięcej osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jest:
 - ze stopniem niepełnosprawności lekkim,
 - z rodzajem niepełnosprawności: upośledzenia narządu ruchu,
 - w przedziale wieku 55-59 lat,
 - z wykształceniem zasadniczym zawodowym,
 - ze stażem pracy do 1 roku.

Z obserwacji Urzędu wynika, że obecna sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy, pomimo prowadzonych w ostatnich latach intensywnych działań z zakresu rehabilitacji zawodowej, jest w dalszym ciągu mało korzystna. Pracodawcy wciąż nie są otwarci na ich zatrudnianie. Jak widać w składanych do Urzędu ofertach, zdecydowana większość pracodawców nie widzi możliwości zatrudniania osób niepełnosprawnych. Natomiast oferty skierowane wyłącznie do osób niepełnosprawnych zgłaszane są zwykle tylko przez zakłady pracy mające doświadczenie w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Na 2023 zgłoszonych w 2021 roku miejsc pracy tylko 34 miejsca przeznaczone były dla osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Stanowi to około 1,7% ogółu zgłoszonych miejsc pracy i sytuacja ta nie zmienia się od 6 lat, co obrazuje poniższa tabela.

Rok	Ilość zgłoszonych miejsc pracy	W tym ilość miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	Procentowy udział miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych w ogólnej ilości zgłoszonych miejsc pracy
2016	2196	37	1,7%
2017	2681	36	1,3%
2018	2223	38	1,7%
2019	1798	27	1,5%
2020	1317	17	1,3%
2021	2023	34	1,7%

Zródło: Opracowanie własne PUP na podstawie sprawozdań MRIPS-07.

Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej wspierał i aktywizował zawodowo osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy poprzez finansowanie wydatków na usługi i instrumenty rynku pracy, tj.: pośrednictwo pracy; poradnictwo zawodowe; szkolenia; staże; prace interwencyjne; roboty publiczne; prace społecznie użyteczne; bony na zasiedlenie; zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy; środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej; refundacja części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody i składki na ubezpieczenia społeczne; wsparcie działania i rozwój Ostrowskiej Spółdzielni Socjalnej.

Działania te były finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Pracy oraz Rezerw ministra właściwego ds. pracy.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób niepełnosprawnych	167	147	145	99	83	78

objętych wsparciem						
Kwota środków wydatkowanych (w zł)	746.058,12	725.944,63	613.588,00	525.421,68	724.745,09	667.977,05

Źródło: Opracowanie własne PUP.

Jak wynika z obserwacji, największą obawę społeczną wśród pracodawców wywołują osoby niepełnosprawne dotknięte chorobą psychiczną oraz z „widocznym” stopniem niepełnosprawności. Wiąże się to prawdopodobnie z obawą przed poniesieniem wysokich kosztów na tworzenie dla tych osób odpowiednich warunków pracy. Oznacza to często przystosowanie stanowiska pracy, a czasami nawet musi być to dostosowanie całego zakładu (bariery architektoniczne), w zależności od rodzaju dysfunkcji zatrudnianych niepełnosprawnych. Choć pracodawcy mają możliwość uzyskania zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej m.in. ze środków PFRON, to czynią to wciąż rzadko. Dzieje się tak dlatego, że pracodawcy uskarżają się na utrudnienia związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych oraz niełatwą lekturę aktów prawnych i często nie chcą poświęcać czasu na załatwianie tego typu spraw. Ponadto w przeświadczeniu pracodawcy osoba niepełnosprawna to ta, z którą może być utrudniony kontakt (tzw. bariera w zakresie komunikacji interpersonalnej), np. w przypadku osób niesłyszących bądź niewidomych albo w przypadku osób z chorobą psychiczną czy upośledzeniem umysłowym. Kolejną przeszkodą w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych jest obawa pracodawcy, iż osoba niepełnosprawna może okazać się mało wydajna i produktywna, tym bardziej, że ma zagwarantowane ustawowe przywileje tj. skrócony wymiar czasu pracy czy wydłużony urlop i często może być nieobecna, gdyż wymaga rehabilitacji np. w ramach turnusów rehabilitacyjnych.

Powiatowy Urząd Pracy wychodząc naprzeciw tym problemom podejmuje działania pomocowe wobec osób niepełnosprawnych. M.in. od kilku lat w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej wydzielony jest doradca klienta zajmujący się obsługą i aktywizacją zawodową zarejestrowanych osób niepełnosprawnych. Pracownik ten zgodnie z zakresem czynności oraz aktualnie obowiązującymi przepisami prawa, podczas wyznaczanych wizyt/kontaktów proponuje osobom niepełnosprawnym dostępne i możliwe do zastosowania wobec nich formy pomocy, wynikające z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. A w przypadku braku możliwości zapewnienia osobie niepełnosprawnej odpowiedniej pracy lub braku możliwości zastosowania wobec niej danej formy aktywizacji zawodowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa proponuje tzw. inne formy pomocy np. obejmuje osoby niepełnosprawne usługami poradnictwa zawodowego. Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej proponuje zarejestrowanym osobom niepełnosprawnym również inne formy wsparcia, nie wynikające bezpośrednio z w/w ustaw. Dla przykładu w ciągu ostatnich lat Urząd wielokrotnie informował osoby niepełnosprawne o usługach instytucji i stowarzyszeń statutowo zajmujących się problematyką rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, poprzez upowszechnianie broszur o działalności różnych podmiotów oraz eksponowanie na tablicy ogłoszeń i stronie internetowej Urzędu plakatów informacyjnych. W ramach dodatkowych i niestandardowych form działalności na rzecz osób niepełnosprawnych Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej chętnie angażuje się też i aktywnie uczestniczy w przedsięwzięciach, których celem jest upowszechnianie informacji na temat praw osób niepełnosprawnych w obszarze zagadnień związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną oraz świadczenie pomocy doradczo – psychologicznej w zakresie aktywności na rynku pracy. Dla przykładu upowszechniano wśród osób zarejestrowanych informacje o realizowanym pilotażowo od 1 września 2019 r. przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób

Niepełnosprawnych w partnerstwie z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym nowym rodzaju wsparcia dla osób, które z powodu wypadku lub pogorszenia się stanu zdrowia nie mogą wykonywać swojej dotychczasowej pracy i w związku z tym wymagają przekwalifikowania zawodowego. Wsparcie finansowane jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu koncepcyjnego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój „Wypracowanie i pilotażowe wdrożenie modelu kompleksowej rehabilitacji umożliwiającej powrót do pracy”. Projekt ma na celu przygotowanie i przetestowanie modelu rehabilitacji kompleksowej realizowanej w formie Ośrodków Rehabilitacji Kompleksowej, które powstały w Wągrowcu (woj. wielkopolskie), Ustroniu (woj. śląskie), Grębiszewie (woj. mazowieckie) oraz Nałęczowie (woj. lubelskie). Jest to nowatorskie na gruncie polskim rozwiązanie, mające na celu podniesienie jakości i skuteczności rehabilitacji osób zagrożonych niepełnosprawnością lub już nią dotkniętych, tak aby mogły aktywnie uczestniczyć w życiu zawodowym i społecznym.

Tutejszy Urząd uczestniczył ponadto w organizowanym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Dniu Osób z Niepełnosprawnością, którego celem jest upowszechnianie wiedzy i informacji z zakresu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, uaktywnienie i integracja oraz zachęcenie do aktywności zawodowej i społecznej. Podczas tego dnia doradca klienta obsługujący osoby niepełnosprawne udzielał zainteresowanym m.in. informacji o zgłoszonych do Urzędu wolnych miejscach pracy, formach aktywizacji zawodowej oraz o ulgach i uprawnieniach przysługujących osobom niepełnosprawnym. Niezależnie od powyższego Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej w ramach podejmowania działań planuje i realizuje kontakty z pracodawcami, mające na celu m.in. pozyskanie miejsc zatrudnienia, poinformowanie pracodawców o możliwości korzystania z oferowanych form pomocy oraz wskazanie możliwości uzyskania wsparcia, wiążącego się z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia. Nierzadko, planując wizyty, pośrednicy pracy typują pracodawców, którym proponują np. złożenie wniosku o organizację stażu dla osoby niepełnosprawnej, która wcześniej zgłosiła chęć skorzystania z takiej formy pomocy i wspólnie z doradcą określiła swój profil zainteresowań zawodowych, odpowiadający charakterystyce prowadzonej przez danego pracodawcy działalności, a jednocześnie ma trudności w samodzielnym poszukiwaniu pracy. Realizując powyższe działania Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej stara się uwrażliwić pracodawców na problemy zatrudnieniowe osób niepełnosprawnych. Mimo tych intensywnych działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, ich problemy z uzyskaniem zatrudnienia są wciąż aktualne.

Pozycja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, jak też utrudnienia i ograniczenia do wykonywania pracy zawodowej spowodowane niepełnosprawnością fizyczną, psychiczną lub umysłową oraz niski z reguły poziom wykształcenia powodują, że szanse zatrudnienia tych osób są niewielkie. Jednocześnie praca dla osób niepełnosprawnych ma szczególne znaczenie, bo poza zabezpieczeniem środków do życia zapewnia poczucie społecznej użyteczności oraz integruje z resztą społeczeństwa. Stąd też tak ważne jest sukcesywne i stałe realizowanie działań łączących różne instrumenty aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz popularyzowanie zatrudniania osób niepełnosprawnych wśród pracodawców, które z kolei pozwala eliminować negatywne skojarzenia o osobie niepełnosprawnej jako pracowniku. Niezwykle istotne jest też podejmowanie zintensyfikowanych działań, mających na celu przełamanie wśród osób niepełnosprawnych barier wewnętrznych blokujących ich aktywizację zawodową i obejmowanie osób niepełnosprawnych różnymi formami pomocy.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że podejmowanie działań służących zwiększaniu szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy jest zawsze, w każdym przypadku uzasadnione, nawet pomimo uzyskiwania stosunkowo niskiej efektywności na poszczególnych formach aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Należy bowiem mieć na względzie, że nie tylko podjęcie zatrudnienia po danej formie aktywizacji zawodowej jest efektem realizacji działania, ale już samo uczestnictwo w danej

formie aktywizacji umożliwia osobom niepełnosprawnym branie aktywnego udziału w życiu zawodowym oraz umożliwia niepełnosprawnym uczestnictwo w procesie integracji społecznej, a także wpływa na poprawę jakości ich życia. A zatem, zdaniem Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowi Mazowieckiej, działania na rzecz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych na rynku pracy muszą być kontynuowane.

6) Edukacja i poradnictwo na rzecz osób niepełnosprawnych

Edukację i poradnictwo na rzecz osób niepełnosprawnych Powiat Ostrowski realizuje poprzez funkcjonujące na jego terenie placówki:

a. Zespół Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie

W skład Zespołu Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie wchodzi:

I. Szkoła Podstawowa Specjalna w Zespole Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie:

- dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim;
- dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Nauka w szkole podstawowej podzielona jest na dwa etapy edukacyjne:

I etap edukacyjny obejmujący klasy od I do III (edukacja wczesnoszkolna)

II etap edukacyjny obejmujący klasy IV-VIII.

II. Trzyletnia Specjalna Szkoła Przysposabiająca do Pracy w Zespole Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnością sprzężoną.

III. Oddział Rewalidacyjno-Wychowawczy dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.

IV. Nauczanie indywidualne dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w różnym stopniu.

Misją ZSS jest zapewnienie warunków do harmonijnego rozwoju dzieci przy współudziale rodziców. Kształtowanie poczucia własnej wartości, wpajanie szacunku do innych, nauka tolerancji oraz wdrażanie uczniów do zdobywania umiejętności życiowych i doświadczenia społecznego. Placówka ma głównie charakter opiekuńczo-wychowawczy-rewalidacyjny oraz kształcący uczniów, z naciskiem na dostosowanie programów nauczania do indywidualnych możliwości i potrzeb każdego ucznia z osobna. Kluczowym zadaniem jest również działalność ściśle związana z rozwijaniem twórczej postawy dziecka poprzez wychowanie przez sztukę, muzykę, teatr, taniec. Wprowadzenie dzieci w świat matematyki, literatury, jak również poprzez stosowanie ciekawych i nowatorskich metod i form pracy.

b. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zuzeli

W skład ośrodka wchodzi - szkoła podstawowa specjalna, szkoła przysposabiająca do pracy oraz grupy wychowawcze. W toku zajęć szkolnych i pracy w grupach wychowawczych uczniowie nabywają i doskonalą umiejętności z zakresu samoobsługi, radzenia sobie w różnych sytuacjach, zdobywają wiedzę o otaczającym świecie, uczą się współdziałania z innymi ludźmi, rozwijają sprawność manualną, wrażliwość słuchową, muzykalność.

W ośrodku przebywają osoby w wieku od 7 do 24 lat. Są to osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, z porażeniem mózgowym, autyzmem, zespołem Downa, dzieci niemówiące oraz dzieci ze sprzężonymi zaburzeniami rozwoju. Nauczaniem indywidualnym do 25 roku życia objęci są wychowankowie, których rozwój emocjonalno-społeczny i umysłowy znajduje się na poziomie niepełnosprawności intelektualnej w stopniu głębokim. Działalność edukacyjna ośrodka opiera się o indywidualne programy edukacyjno - terapeutyczne, opracowane dla

każdego ucznia na podstawie oceny poziomu funkcjonowania. Programy zawierają szczegółowe cele, zadania i treści mieszczące się w sferze najbliższego rozwoju ucznia. Organizację pracy dydaktyczno – wychowawczej cechuje różnorodność i elastyczność form, metod i środków dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów.

Budynek szkolny dostosowany jest do kształcenia osób z niepełnosprawnością. Przy wejściu głównym jest podjazd, przy schodach wewnętrznych winda do transportu wózków. Łazienki także są „przyjazne” osobom z niepełnosprawnością. Specyficzny klimat mają klasy i pokoje – wykładziny dywanowe, wystawy prac uczniów, aktualizowane gazetki, ciekawe i barwne pomoce dydaktyczne wszystko to sprzyja zapewnieniu każdemu uczniowi korzystnych warunków do rozwoju osobowości. Ośrodek stara się stworzyć odpowiednią bazę materiałową i wzbogacać w sprzęt i nowoczesne środki dydaktyczne. W szkole istnieje m.in. pracownia komputerowa z dostępem do Internetu, pracownia gospodarstwa domowego, sala „Doświadczenia Świata”. Ośrodek posiada także salę gimnastyczną, wyposażoną w sprzęt niezbędny do zajęć ruchowych z dziećmi niepełnosprawnymi oraz boisko wielofunkcyjne i pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę nożną.

c. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna oraz Poradnia Rodzinna

Kolejna z form wsparcia dostępna na terenie Powiatu Ostrowskiego dla osób niepełnosprawnych, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, to poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne oraz terapeutyczne (np. logopedyczne) oferowane przez Poradnię Rodzinną działającą przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (opis działalności str. 10) oraz Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną funkcjonującą w strukturze Starostwa Powiatowego w Ostrowi Mazowieckiej.

Celem działania Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej jest udzielanie dzieciom, od momentu urodzenia, a także młodzieży, pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Poradnia wspomaga przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Do zadań poradni należy między innymi diagnozowanie dzieci i młodzieży, którego celem jest określenie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, wyjaśniania mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłoszonego problemu oraz sposobu jego rozwiązania. Efektem dokonanej diagnozy jest wydanie opinii, wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnego nauczania, indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

W tabeli przedstawiono dane dotyczące wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, dane pochodzą z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Rok	Liczba wydanych orzeczeń
2016	101
2017	77
2018	100
2019	100
2020	88
2021	130

7) Pomoc udzielana przez gminne ośrodki pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych

W Powiecie Ostrowskim funkcjonuje 11 ośrodków pomocy społecznej, w tym jeden miejski. Ośrodki obejmują wsparciem osoby niepełnosprawne udzielając im świadczeń, m.in. w postaci wypłaty zasiłków stałych, zasiłków celowych, zasiłków okresowych, opłacenia składek na ubezpieczenie zdrowotne, a także obejmując osoby niepełnosprawne usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi. Ośrodki udzielają także wsparcia w ramach programów dedykowanych dla osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin (np. program Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, czy też program Opieka wytechnieniowa, świadczenie Za życiem, Pomoc państwa w zakresie dożywiania).

Tabela poniżej prezentuje dane statystyczne ośrodków pomocy społecznej, opisujące liczbę rodzin osób niepełnosprawnych objętych wsparciem, w poszczególnych gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2017, 2019, 2021.

Ośrodek pomocy społecznej	Lata		
	2017	2019	2021
miasto Ostrów Mazowiecka	245	325	244
Andrzejewo	23	17	15
Boguty Piani	14	11	7
Brok	57	42	34
Małkinia Górna	82	160	125
Nur	37	24	21
Ostrów Mazowiecka	138	168	144
Stary Lubotyń	11	10	15
Szulborze Wielkie	15	14	10
Wąsewo	86	60	51
Zaręby Kościelne	55	60	44
Powiat Ostrowski	763	891	710

Źródło danych – informacje udostępnione przez ośrodki pomocy społecznej

Analiza dostępnych danych liczbowych wskazuje, że przeciętnie w Powiecie Ostrowskim 10 osób na 1.000 mieszkańców korzystało ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność. Najniższy odsetek występował w gminie Boguty Piani – średnio 2,8 osoby na 1.000 mieszkańców – a także Andrzejewo i Stary Lubotyń – odpowiedni przeciętnie 3,8 i 6,2 osób. Natomiast najwyższy w gminie Brok – przeciętnie 12,4 osoby – oraz gminach Zaręby Kościelne i Wąsewo – odpowiednio średnio 12,3 i 12,1 osoby na 1.000 mieszkańców to osoby niepełnosprawne korzystające ze wsparcia.

Szczegółowa analiza danych wykazuje, że najczęściej wsparcie udzielane jest w postaci wypłaty zasiłku stałego oraz objęcia osoby usługami opiekuńczymi.

5. Infrastruktura Powiatu Ostrowskiego, zaplecze lokalowo – techniczne jednostek powiatu

Powiat Ostrowski systematycznie stara się dostosować infrastrukturę swoich budynków oraz przygotowanie urzędników do obsługi niepełnosprawnego interesanta. Poniżej przedstawiono przegląd budynków będących lokalizacjami wydziałów oraz instytucji obsługujących interesantów, w tym osoby niepełnosprawne.

ul. 3 Maja 68

Budynek jest siedzibą Rady Powiatu oraz Starosty Ostrowskiego. W budynku mieszczą się następujące wydziały Starostwa Powiatowego: Wydział Administracyjny, Wydział Finansowy, Wydział Inwestycji i Rozwoju Powiatu oraz Wydział Bezpieczeństwa i Spraw Społecznych a także Biuro Rady i Zarządu Powiatu.

Wejście główne do budynku Starostwa Powiatowego zlokalizowane jest od strony ul. 3 Maja i posiada pochylnię przeznaczoną dla osób niepełnosprawnych. Drzwi wejściowe nie posiadają progu, a ich szerokość dostosowana jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W holu głównym pomiędzy wejściem, a punktem obsługi interesanta znajdują się schody o 3-ech stopniach. Do pokonania różnicy poziomów służy rozkładana pochylnia znajdująca się na wyposażeniu budynku. Na parterze w pokoju nr 1 wyznaczono punkt obsługi interesantów z problemami ruchowymi, które chcą załatwić sprawę w budynku Starostwa przy ul. 3 Maja 51, ul. B. Prusa 3/11. Pomieszczenia biurowe zlokalizowane są na trzech kondygnacjach, na które dotrzeć można windą dostępną z holu głównego, dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Winda wyposażona jest w przyciski sterujące opisane pismem Braille'a. Na parterze budynku znajduje się toaleta przystosowana do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Osoba niepełnosprawna ma prawo wejścia do budynku z towarzyszącym psem asystującym. Oznakowane miejsce parkingowe dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne znajduje się przed wejściem głównym do budynku. Na chwilę obecną w budynku nie ma informacji głosowej, natomiast w punkcie przyjmowania interesantów można skorzystać z pętli indukcyjnej dla osób słabosłyszących. Osoby słabosłyszące mogą skorzystać również z usługi tłumaczeń z języka migowego na język polski i z języka polskiego na język migowy poprzez system wideo tłumacza.

ul. 3 Maja 51

W budynku mieszczą się następujące Wydziały Starostwa Powiatowego: Wydział Architektury i Budownictwa, Wydział Gospodarki Nieruchomościami, Wydział Środowiska, Geologii i Leśnictwa, Wydział Edukacji, Promocji Powiatu i Zdrowia oraz Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej – Ewidencja gruntów i budynków. W budynku mieści się też Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego. Do budynku prowadzą dwa wejścia, główne od ul. 3 Maja oraz pomocnicze od strony parkingu przy ul. Partyzantów. Wejście główne zlokalizowane na poziomie chodnika, natomiast za wejściem w holu głównym znajdują się schody o 2-óch stopniach. Do wejścia pomocniczego prowadzą schody zewnętrzne. Na chwilę obecną przy wejściach nie ma pochylni, ani urządzeń podnoszących. Pomieszczenia biurowe zlokalizowane są na dwóch kondygnacjach. Schody wewnętrzne dostępne są z holu głównego. Budynek nie posiada windy. W budynku nie ma toalety przystosowanej do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Brak informacji głosowej oraz pętli indukcyjnej. Osoba niepełnosprawna ma prawo wejścia do budynku z towarzyszącym psem asystującym. Najbliższe oznakowane miejsce parkingowe dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne znajduje się przed budynkiem po przeciwnej stronie ulicy 3 Maja. Interesanci, którzy nie mogą wejść do budynku obsługiwani są w budynku przy ul. 3 Maja 68 po wcześniejszym zgłoszeniu takiej potrzeby telefonicznie.

ul. Widnichowska 20

W budynku mieści się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Wejście do budynku zlokalizowane jest od strony parkingu przy ul. Widnichowskiej i posiada pochylnię przeznaczoną dla osób niepełnosprawnych. Przy wejściu znajdują się 2 oznakowane miejsca parkingowe dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne. Drzwi wejściowe nie posiadają progu a ich szerokość dostosowana jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wszystkie pomieszczenia biurowe zlokalizowane są na jednej kondygnacji. Dostęp do punktu obsługi interesanta bez barier architektonicznych. W budynku znajduje się toaleta przystosowana do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Osoba niepełnosprawna ma prawo wejścia do budynku z towarzyszącym psem asystującym. Na chwilę obecną w budynku nie ma informacji głosowej, a pętlą indukcyjną dysponują pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

ul. Brokowska 37

W budynku mieści się siedziba Powiatowego Zarządu Dróg oraz Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg Publicznych. Wejście do budynku zlokalizowane jest od strony parkingu przy ul.

Brokowskiej, do wejścia prowadzą schody. Przy budynku znajduje się winda podnosząca na poziomom parteru. Pomieszczenia biurowe zlokalizowane są na dwóch kondygnacjach. Schody wewnętrzne dostępne są z holu głównego. Budynek nie posiada windy wewnętrznej. W budynku nie ma toalety przystosowanej do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Brak informacji głosowej oraz pętli indukcyjnych. Przed budynkiem znajduje się nowo wybudowany parking, na którym planowane jest oznaczenie miejsc parkingowych dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne. Osoba niepełnosprawna ma prawo wejścia do budynku z towarzyszącym psem asystującym. Do interesanta, który nie może wejść do budynku wychodzi pracownik po wcześniejszym zgłoszeniu takiej potrzeby telefonicznie. Dla osób z problemami ruchowymi, które chcą załatwić sprawę w budynku przy ul. Brokowskiej 37 wyznacza się punkt obsługi takich osób na parterze: w pokoju nr 1- w sprawach z zakresu praw jazdy, oraz w pokoju nr 5 - w sprawach z zakresu rejestracji pojazdów.

ul. Prusa 3/11

W budynku mieści się Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej. Wejście do budynku zlokalizowane jest od strony ul. B. Prusa. Do drzwi wejściowych do lokalu prowadzą schody, wejście ze spocznika. Na chwilę obecną przy wejściu nie ma pochylni, ani urządzeń podnoszących. Pomieszczenia biurowe zlokalizowane są na jednym poziomie. W lokalu nie ma toalety przystosowanej do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Brak informacji głosowej oraz pętli indukcyjnych. Brak miejsc parkingowych dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne. Osoba niepełnosprawna ma prawo wejścia do budynku z towarzyszącym psem asystującym. Do interesanta, który nie może wejść do lokalu wychodzi pracownik po zgłoszeniu takiej potrzeby przez domofon lub telefonicznie bądź też interesant obsługiwany jest w budynku przy ul. 3 Maja 68. Na parterze budynku przy ul. 3 Maja 68, w pokoju nr 1 wyznaczono punkt obsługi interesantów z problemami ruchowymi, które chcą załatwić sprawę w budynku Starostwa przy ul. 3 Maja 51, ul. B. Prusa 3/11.

ul. 3 Maja 55

Pod tym adresem mieści się siedziba Powiatowego Urzędu Pracy. Wejście do budynku znajduje się przy ulicy 3 Maja. Urząd posiada podjazd dla osób niepełnosprawnych. Schody wejściowe zostały wyposażone w poręcz. Nawierzchnia schodów jest antypoślizgowa. Budynek jest lokalem piętrowym i posiada schody. Nie posiada windy. Dla osób na wózkach dostępne są tylko stanowiska obsługi na parterze. Toaleta dla osób niepełnosprawnych znajduje się na parterze. Obsługa osób niepełnosprawnych na wózku odbywa się na parterze po poinformowaniu pracownika urzędu. Urząd nie posiada pętli indukcyjnej. W otoczeniu urzędu znajdują się miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Do budynku można wejść z psem asystującym i psem przewodnikiem. Osoby niesłyszące i głuchonieme mogą skorzystać z usług tłumacza języka migowego przy załatwianiu spraw w urzędzie po wcześniejszym zgłoszeniu takiej potrzeby.

Punkt świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej - Zespół Szkół Nr 1 w Ostrowi Mazowieckiej, ul. Rubinkowskiego 8

Pomieszczenie znajduje się na parterze. Wejście główne do budynku zlokalizowane na poziomie chodnika. Drzwi wejściowe nie posiadają progu a ich szerokość dostosowana jest do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Między poczekalnią a pomieszczeniem znajduje się jeden stopień. Brak urządzeń do pokonania różnicy poziomów. Interesanta, który nie może wejść do pomieszczenia adwokat przyjmuje w poczekalni.

Punkt świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej - Zespół Szkół im. St. Staszica w Małkini Górnej, ul. Nurska 150

Pomieszczenie znajduje się na parterze. Wejście główne do budynku zlokalizowane na poziomie chodnika. Drzwi wejściowe nie posiadają progu a ich szerokość dostosowana jest do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Brak barier architektonicznych pomiędzy wejściem a pomieszczeniem.

Punkt świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej -Urząd Gminy Nur, ul. Drohiczyńska 2

Pomieszczenie znajduje się na pierwszym piętrze. Budynek nie posiada windy. Wejście główne do budynku posiada pochylnię przeznaczoną dla osób ze szczególnymi potrzebami. Szerokość drzwi wejściowych dostosowana jest do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Możliwość obsługi interesanta, który nie może wejść pierwsze piętro, w dodatkowym pomieszczeniu na parterze.

We wszystkich wyżej wymienionych obiektach planuje się zamieszczenie informacji w postaci tyflomapy i w języku Braille'a dotyczącej oznaczeń i rozkładu pomieszczeń wewnętrznych.

ul. Duboisa 68

Budynki w których świadczone są usługi medyczne przez Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowi Mazowieckiej:

Budynek, oznaczony „F” - Budynek Administracji Szpitala.

Wejście do budynku od parkingu szpitalnego od strony ul. Duboisa, bezkolizyjne, z podjazdem dla osób niepełnosprawnych do RUM. Komunikacja w budynku pozioma dostępna korytarzami oraz pionowa schodami. Brak informacji głosowych, brak pętli indukcyjnej. Brak informacji prawa wstępu z psem asystującym i ewentualnych ograniczeniach, brak informacji o możliwości skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu lub online.

Budynek, oznaczony „A”, „A1”, „B”. Budynek Główny Szpitala - Oddziały Szpitalne, Pracownia Układu Krążenia, Pracownia Mikrobiologii, Kaplica.

Wejście do budynku od strony parkingu szpitalnego od ul. Duboisa, bezkolizyjne, z podjazdem dla osób niepełnosprawnych, drzwi wejścia głównego automatyczne. Komunikacja w budynku pozioma dostępna korytarzami oraz pionowa schodami, windami z informacją głosową. Brak informacji głosowych, brak pętli indukcyjnej. Brak informacji prawa wstępu z psem asystującym i ewentualnych ograniczeniach, brak informacji o możliwości skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu lub online.

Budynek, oznaczony „C”. Szpitalny Oddział Ratunkowy, Izba Przyjęć, Powiatowa Przychodnia Specjalistyczna.

Wejścia z dwóch stron do budynku od ul. Szpitalnej, oznakowane, bezkolizyjne, z podjazdem oraz urządzeniem do podnoszenia osób niepełnosprawnych. Komunikacja w budynku pozioma dostępna korytarzami oraz pionowa schodami, windą oraz platformą dla niepełnosprawnych. Brak informacji głosowych, brak pętli indukcyjnej. Brak informacji prawa wstępu z psem asystującym i ewentualnych ograniczeniach, brak informacji o możliwości skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu lub online.

Budynek, oznaczony „D”. Poradnia Ginekologiczno-Położnicza, Laboratorium, Punkt Pobrań Krwi, Pracownia Serologii.

Wejście łącznikiem z budynku „C” przez Izbę Przyjęć. Komunikacja w budynku pozioma dostępna korytarzami oraz pionowa schodami, windą. Brak informacji głosowych, brak pętli indukcyjnej. Brak informacji prawa wstępu z psem asystującym i ewentualnych ograniczeniach, brak informacji o możliwości skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu lub online.

Budynek, oznaczony „E”. Powiatowa Przychodnia Specjalistyczna.

Wejście do budynku od strony parkingu szpitalnego od ul. Duboisa, bezkolizyjne, z podjazdem dla osób niepełnosprawnych. Komunikacja w budynku pozioma dostępna korytarzami oraz pionowa schodami oraz windą. Brak informacji głosowych, brak pętli indukcyjnej. Brak informacji prawa wstępu z psem asystującym i ewentualnych ograniczeniach, brak informacji o możliwości skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu lub online.

Budynki w których świadczone są usługi medyczne przez SPZZOZ w Ostrowi Mazowieckiej w innych lokalizacjach.

Budynek Powiatowej Przychodni Zdrowia ul. Okrzei 8.

Wejście do budynku bezkolizyjne, z podjazdem dla osób niepełnosprawnych.

Komunikacja w budynku pozioma dostępna korytarzami oraz pionowa schodami. Brak informacji głosowych, brak pętli indukcyjnej. Brak informacji prawa wstępu z psem asystującym i ewentualnych ograniczeniach, brak informacji o możliwości skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu lub online. Przy ul. Okrzei, wydzielone miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych.

Budynek Poradni Terapii Uzależnień ul. Widnichowska 20.

Wejście do budynku bezkolizyjne, z podjazdem dla osób niepełnosprawnych.

Komunikacja w budynku pozioma dostępna korytarzami. Brak informacji głosowych, brak pętli indukcyjnej. Brak informacji prawa wstępu z psem asystującym i ewentualnych ograniczeniach, brak informacji o możliwości skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu lub online. Przy ul. Widnichowskiej, wydzielone miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych.

W/w budynki wchodzące w skład SPZZOZ w Ostrowi Mazowieckiej spełniają minimalne wymagania zgodnie z ustawą o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

IV. Cele strategiczne i działania szczegółowe programu oraz ich realizacja

1. Rehabilitacja zawodowa - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu

Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych, oparta o dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy i uwzględniająca opinie pracowników bezpośrednio współpracujących z osobami niepełnosprawnymi, jak również dotychczasowe doświadczenia Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowi Mazowieckiej w aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych wskazuje, że w celu poprawy sytuacji zawodowej tej grupy osób na rynku pracy należy w dalszym ciągu, sukcesywnie i konsekwentnie realizować działania takie jak:

- a) Wsparcie i aktywizacja niepełnosprawnych osób bezrobotnych i poszukujących pracy poprzez finansowanie wydatków na następujące instrumenty i usługi rynku pracy:
 - pośrednictwo pracy,
 - poradnictwo zawodowe,
 - szkolenia,
 - staże,
 - bony na zasiedlenie.
- b) Promocja przedsiębiorczości poprzez przyznawanie osobom niepełnosprawnym pomocy na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
- c) Zachęcanie pracodawców do tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych i udzielanie im wsparcia finansowego w tym zakresie, w szczególności poprzez:
 - organizację prac interwencyjnych,
 - organizację robót publicznych,
 - zwrot kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej,
 - przyznanie spółdzielni socjalnej jednorazowo środków na utworzenie stanowiska pracy albo finansowanie spółdzielni socjalnej kosztów wynagrodzenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych.
- d) Zachęcenie przedsiębiorstw społecznych do tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (do których zaliczają się m.in. osoby bezrobotne, osoby niepełnosprawne czy osoby z zaburzeniami psychicznymi) a także ich dalsze utrzymanie poprzez:
 - finansowanie części kosztów wynagrodzenia odpowiadającej składkom na ubezpieczenia społeczne w pełnej wysokości przez okres pierwszych 24 miesięcy zatrudnienia i w połowie wysokości

przez okres kolejnych 12 miesięcy zatrudnienia,

- przyznanie jednorazowych środków na utworzenie stanowiska pracy,
- przyznanie środków na finansowanie kosztów wynagrodzenia lub kosztów płacy.
- e) Podejmowanie działań promujących partnerstwo lokalne wobec osób niepełnosprawnych na rynku pracy oraz nawiązywanie współpracy z partnerami działającymi na rzecz rehabilitacji i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym:
 - współpracowanie z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych,
 - współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów.
- f) Informowanie osób niepełnosprawnych o sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz inicjowanie kompanii informacyjno - promocyjnych, dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych wśród pracodawców i ogółu społeczeństwa.
- g) Uczestnictwo w programach i projektach pomocowych (w tym we współfinansowanych przez EFS i ogłaszanych przez PFRON) skierowanych do osób niepełnosprawnych i mających na celu rehabilitację i aktywizację zawodową tej grupy osób.

Podczas realizacji wskazanych powyżej zadań będą jednocześnie uwzględniane następujące zasady wpływające na skuteczność podejmowanych działań:

- Gruntowna diagnoza – działania muszą być oparte na znajomości potrzeb zarówno samych osób niepełnosprawnych, jak i ich otoczenia; w takim rozumieniu np. tematyka szkoleń powinna być dobierana na podstawie wiedzy o zapotrzebowaniu lokalnych pracodawców, a kierunki kształcenia w szkołach powinny ewoluować wraz ze zmieniającą się specyfiką rynku pracy.
- Indywidualizacja działań – działania muszą mieć mniej masowy, a bardziej zindywidualizowany i dopasowany charakter, gdyż potrzeby i sytuacja osób niepełnosprawnych są bardzo różne; z tego punktu widzenia bardziej efektywne są te działania, które adresowane są do mniejszej ilości osób i traktują problem bardziej wnikliwie niż np. programy skierowane do większej liczby osób, a działające tylko na najbardziej podstawowym wymiarze.
- Kompleksowość działań – działania muszą integrować różne obszary i formy wsparcia; złożoność uwarunkowań aktywności zawodowej implikuje taki sam charakter jej przeciwdziałań – skierowany na likwidowanie różnorodnych barier, zarówno o charakterze wewnętrznym, jak i zewnętrznym; kompleksowość działań powinna też odnosić się do włączania w proces aktywizacji różnych grup np. pracodawców, pracowników instytucji rynku pracy, nie tylko samych niepełnosprawnych.
- Łatwość obsługi – warunki finansowania i udziału w działaniu nie mogą stanowić kosztu i ryzyka większego od korzyści wynikających z udziału w działaniu.

Wymienione na wstępie działania i określone w ich ramach zadania szczegółowe, które planowane są do realizacji w ramach niniejszego Programu, wpisują się bezpośrednio w zadania Powiatu realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

2. Rehabilitacja społeczna oraz przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych

Zadaniem rehabilitacji społecznej jest wspieranie osób niepełnosprawnych w jak najszerszym uczestnictwie tych osób w życiu społecznych, przygotowanie ich do pełnienia różnych ról społecznych, przygotowanie do możliwie największej samodzielności, a także wspieranie w codziennej egzystencji. Podstawową jednostką, która realizuje zadania w tym zakresie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej. Jednostka będzie kontynuowała podejmowane już działania, jak też podejmowała nowe w zakresie:

- a) zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych,

- b) działania w kierunku integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem,
- c) przyznawania dofinansowań ze środków PFRON dla indywidualnych osób niepełnosprawnych (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi),
- d) likwidacji barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej oraz w ciągach komunikacyjnych - w celu umożliwienia swobodnego dostępu i poruszania się osób niepełnosprawnych w środowisku – w ramach dostępnych programów celowych,
- e) tworzenia, prowadzenia i wspieranie grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, w celu zapobiegania bierności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,
- f) działania zmierzające do zmniejszenia skutków niepełnosprawności poprzez wczesną interwencję, terapię oraz pracę z dziećmi, ich rodzicami i opiekunami, a także propagowanie konieczności kształcenia osób niepełnosprawnych,
- g) organizowania i udziału w kampaniach społecznych prowadzonych na rzecz środowiska niepełnosprawnych,
- h) współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych,
- i) opracowania i realizacji projektów w ramach programów celowych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- j) zapewnienia dostępu osobom niepełnosprawnym do pełnej informacji z zakresu ulg i uprawnień,
- k) podejmowania działań zmierzających do podniesienia świadomości społecznej o osobach niepełnosprawnych jako współmieszkańcach Powiatu Ostrowskiego, a nie wyłącznie jako osobach wymagających pomocy i wsparcia,
- l) podwyższenia kwalifikacji przez pracowników urzędów i instytucji w celu zapewnienia sprawnej i fachowej obsługi osób niepełnosprawnych.

W zakresie rozwoju infrastruktury wspierającej środowisko osób niepełnosprawnych, Powiat przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, we współpracy z partnerami lokalnymi, czy gminami dążyć będzie do:

- a) dalszego tworzenia i rozwoju środowiskowych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych,
- b) utworzenia punktu informacyjno - doradczego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- c) poszerzania świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych i ich potrzeb,
- d) utworzenia punktu informacyjno - doradczego dla pracodawców osób niepełnosprawnych,
- e) udzielania szerokiej informacji na temat możliwych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Podjęcie tych działań przyczyni się do osiągnięcia wyznaczonych wyżej celów strategicznych, w szczególności do wyrównanie szans osób niepełnosprawnych. Wpłynie to na poprawę sytuacji życiowej tej grupy społecznej i zapobiegać będzie marginalizacji tej grupy społecznej.

3. Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych

Prawa osób niepełnosprawnych wynikają z różnych powszechnie obowiązujących dokumentów prawnych poczynając od Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2.). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym, (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69).

Kolejnym dokumentem prawa krajowego jest uchwalona przez Sejm RP dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych. W dokumencie tym, poza zdefiniowaniem prawa osób niepełnosprawnych do niezależnego i samodzielnego, aktywnego i wolnego od przejawów dyskryminacji życia, zawarto również katalog dziesięciu praw, wskazując tym samym najważniejsze obszary, w których niezbędne są intensywne działania. Dokument podkreśla, że osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

Bardziej szczegółowe uprawnienia w zakresie zatrudnienia, rehabilitacji zawodowej i społecznej wynikają z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ustawa reguluje między innymi czas pracy osoby niepełnosprawnej, prawo do otrzymania jednorazowej pomocy na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej, prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego czy też prawo do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.

Dodać trzeba, że uprawnienia osób niepełnosprawnych wynikają także z przepisów szczególnych regulujących dany obszar. Np. osoby te posiadają uprawnienia w zakresie komunikacji (podróży) polegające na przyznaniu do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, udogodnienia związane z usługami pocztowymi regulują przepisy ustawy Prawo pocztowe, a np. ulgi podatkowe wynikają z ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Podkreślić należy, że wszystkie jednostki świadczące usługi na rzecz obywateli, w tym na rzecz osób niepełnosprawnych obowiązane są na każdym etapie przestrzegać praw osób niepełnosprawnych. Zadanie to realizowane było dotychczas i realizowane będzie nadal. Dlatego właśnie Powiat Ostrowski stara się podejmować jak najwięcej działań obejmujących wsparciem osoby niepełnosprawne w różnych obszarach życia.

4. Współpraca oraz wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonuje kilka organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, np. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ISKIERKA, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych PRZYSTAŃ, Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych SŁONECZNA 4. Są to głównie organizacje skupiające osoby z konkretnym schorzeniem lub dysfunkcją. Jednostki samorządowe chętnie wspierają i włączają się w organizację imprez na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych oraz wszelkich przedsięwzięć i kampanii mających na celu uświadomienie społeczeństwu potrzeby integracji a także zapewnieniu osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

V. Harmonogram realizacji programu

Zarówno Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jak i Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej oraz wszystkie jednostki funkcjonujące na rzecz obywateli, w tym osób niepełnosprawnych, realizują zadania z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sposób ciągły. W taki też sposób realizowany będzie niniejszy program. W tym miejscu zaznaczyć jednak należy, iż w dużym stopniu realizacja programu zależna będzie od środków finansowych przekazywanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Ostrowskiego w ramach algorytmu, a także dostępności innych środków poza algorytmem. W ostatnich latach zauważalna była tendencja systematycznego zwiększania środków finansowych przekazywanych w ramach algorytmu dla powiatów, a także powstawania nowych programów wspierających osoby niepełnosprawne i ich rodziny. Tak więc osoby niepełnosprawne otrzymały wszechstronną pomoc opisaną wyżej w punkcie *Zakres udzielonej pomocy osobom niepełnosprawnym w latach 2016-2021*. Przy utrzymaniu tego

poziomu dostępności środków finansowych realizacja programu będzie mogła przebiegać płynnie, zapewniając wsparcie jak największej liczbie osób niepełnosprawnych.

VI. Źródła finansowania i jednostki odpowiedzialne

Największa pula środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych pochodzi z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i przekazywana jest dla każdego powiatu corocznie według wskaźnika zwanego algorytmem. Fundusz, obligatoryjnie, przekazuje środki w pierwszych miesiącach każdego roku. Są to środki przeznaczone na realizację zadań na cały rok. W niektórych latach, w drugiej połowie roku, Fundusz przekazywał środki dodatkowe, które zwiększały budżet powiatu na rehabilitację osób niepełnosprawnych.

Środki przekazane przez Fundusz, zgodnie z ustawą o rehabilitacji, uchwałą Rady Powiatu w Ostrowi Mazowieckiej dzielone są na poszczególne zadania rehabilitacji społecznej i zawodowej, co w konsekwencji determinuje podział zadań w danym roku pomiędzy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie a Powiatowym Urzędem Pracy. Dodać należy, że inne jednostki realizujące zadania na rzecz osób niepełnosprawnych dysponują środkami finansowymi pochodzącymi z innych źródeł niż PFRON, np. środki na edukację specjalną dzieci i młodzieży niepełnosprawnej czy też środki na rehabilitację leczniczą nie pochodzą z PFRON.

Należy dodać, że Powiat Ostrowski otrzymuje także środki na realizację programów celowych, jak Aktywny Samorząd czy Program wyrównywania różnic między regionami, które są na terenie Powiatu realizowane. Są to środki dodatkowe, przeznaczone na realizację konkretnych projektów czy zadań w ramach programu i pochodzą z PFRON. Niektóre jednak zadania finansowane są w ramach programów rządowych i finansowane bezpośrednio przez agendy rządowe.

W kwestii środków finansowych przeznaczonych na wsparcie osób niepełnosprawnych, należy także pamiętać o środkach Funduszu Pracy, które przeznaczane są na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne. Znajdują się one w dyspozycji Starosty Ostrowskiego, a zadania w tym zakresie realizuje urząd pracy w stosunku do bezrobotnych osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy będą także obejmowane wsparciem w ramach projektów finansowanych z EFS+, które PUP będzie realizował w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej na 2021 – 2027.

Omawiając źródła finansowania oraz realizatorów niniejszego dokumentu warto także dodać, iż Powiat może również przeznaczać środki z własnego budżetu na wspieranie zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. Realizuje to między innymi poprzez dostosowywania własnych budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych, czyniąc je bardziej przyjaznymi.

Wymieniając realizatorów programu, poza Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy wskazać także należy:

- ośrodki pomocy społecznej,
- urzędy miast i gmin z terenu Powiatu Ostrowskiego,
- jednostki edukacyjne, w tym edukacji specjalnej,
- zakłady opieki zdrowotnej,
- jednostek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie powiatu,
- stowarzyszenia, organizacje, fundacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne
- osoby niepełnosprawne.

VII. Podsumowanie

Osoby niepełnosprawne to grupa społeczna, która z racji swojej słabszej pozycji wynikającej z upośledzenia czynności organizmu i wobec tego trudniejszego dostępu do wszelkich dóbr i usług, wymaga wsparcia oraz pomocy w pełnieniu ról społecznych. Szeroko rozumiana polityka państwa dąży do realizacji tego wsparcia poprzez różne instrumenty oraz instytucjonalny podział zadań. Choć zadania podzielone są pomiędzy różne instytucje, to tylko łączna ich realizacja przynieść może żądane efekty. Zaś, o efektywnej rehabilitacji osób niepełnosprawnych, choć ustawowo wyróżnianej społecznej i zawodowej, mówić należy łącznie. Różne są wprawdzie cele poszczególnych rodzajów rehabilitacji, ale efekt końcowy z założenia jest wspólny - wsparcie i umożliwienie osobom niepełnosprawnym aktywnego uczestnictwa w szeroko rozumianym życiu społecznym.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej dziękuje wszystkim osobom i jednostkom zaangażowanym w powstanie niniejszego dokumentu.